

Beck Tamás

New York, New York

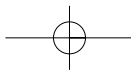
Miközben szobáját takarítja, végig tudatában van annak, hogy csupán a külvilágban is le akarja képezni a lelkében uralkodó rendet. Minden hétköznapi reggel nyolctól délután négyig hivatal. Rendszerint fél ötkor érkezik a New York kávéházba. A patinás, nagy múltú fővárosi intézmény vidéki megfelelőjében kizárólag kommersz robusta kávéval szolgálhat a pincér. A férfi meggyőződése, hogy az ember életének minden szakasza egy-egy szenvedély köré szerveződik. Ő túl van már jó néhány dolgon, most éppen a kávénál tart.

Otthon nem szeretett kávéfőzni. Felesége a kotyogóból gondosan kikaparta a zaccot, hogy majd a tulipánjait trágyázhassa vele. Nejlonszatyorba szórta a kávéfőzés közben keletkezett salakot, és a konyhaszekrénybe helyezte a cuccot. Minimalizálni a veszteséget, ez volt az asszony életfilozófiája. Két éve, amikor a férfi váratlanul bejelentette válási szándékát feleségének, nem tudta tételesen megindokolni döntését. A békéltető tárgyaláson is csak annyit volt képes kinyögni: képtelen elviselni, ahogyan felesége bespájolja a kávézaccot, ahelyett hogy a szemébe szórná.

Válóperes ügyvédjének persze bevallotta, hogy van egy szeretője. Akkoriban még nem a kávé szerepelt életében az első helyen. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy a férfi függőségi viszonyban állt a szexszel. Kész abszurditás volt, ahogyan estéi teltek. Felesége a nagyszobában nézte a szappanoperát, ő pedig a háló jótékony sötétjében feküdt, és erotikus üzeneteket váltott mobiltelefonján a szeretőjével. – Szívem, nem tudod, mi zavarja a tévéadást? – kiáltott át a férfinak olykor a mit sem sejtő asszony.

A vízzel teli poharat az asztal szélére helyezi. Nem meri a laptop szomszédságában hagyni. Így legfeljebb kiömlik a víz a padlóra. A laptop azonban nem mehet tönkre. Minimalizálni a veszteséget, zakatol agyában a feleségétől tanult intelem. Elhúzza a függönyt. Az ég felhőtlen darabja látszik be a szobába, különben a világítóudvar jelenti a lakók számára a kilátást. A férfi keserűen harap ajkába, ha arra gondol, hogy április van. Ma már tudja: a fényviszonyok teszik, hogy mindig az év ugyanazon szakában lobban be a pszichózis. Első rohama akkor jelentkezett, amikor lekerült Zalába a fővárosból. Busszal utazott kisvárosi állomáshelyére, és fogalma sem volt a nagylengyeli olajmező környékén terjengő szagokról. Amint a kén-hidrogén betört az utastérbe, zokogva követelte a sofőrtől, álljon meg, mert valakik mérgezik a levegőt. Megdőbbent utastársai hívták ki hozzá a mentőt.

Megfelelő széljárás esetén legénylakásába behallatszik a közeli pályaudvar szignálja, s ez azt az érzést kelti benne, mintha szüntelenül úton lenne valami felé. Ezért ragaszkodik hozzá, hogy Imrével, akit inkább tart barátjának, semmint pszichiáterének, a New Yorkban találkozzanak hetente egyszer. Imrével minden titkot megoszthat. A pszichiáter már

azt is tudja, hogy a férfi feleségével egy virágkiállításon találkozott annak idején, tudniillik mindketten imádják a tulipánokat. Mindössze az a különbség köztük, hogy a férfi inkább tengerimalacokat tart, hogy ürülékkel trágyázhassa a virágföldet. Ő nem becstelenséget meg semmi pénzért a kávézaccot. Hiszen egyes vidékeken jósolnak belőle.

Ma egyszerűen nem képes eldönteni, melyik holminak hol a helye. Dühében belerúg a tengerimalacok ketrecébe, az állatok ijedten rebbennek szét. Az elkövetett kegyetlenségtől lehiggad. Idő kell hozzá, hogy tudatosodjon benne: nincs rend a lelkében, mely leképezésre várna a külvilágban. Eszébe jut, hogy odakint tombol az április. Aztán meghallja a szignál dallamát, s megint elfogja az ideiglenesség érzete. A nagy világvallások szerint is úton vagyunk valami felé az életünkben. De a férfit mindig taszította a templomok félhomálya.

Nem érdemes energiáit a szobájára fecsérelnie. Végigszagolgtatja Hollandiából hozatott tulipánjait, és felesége szavai jutnak eszébe. Minimalizálni a veszteséget. Kopott bakelitlemezt helyez a szüleitől örökölt lejatszóra, hogy az áprilisi szél ne hordhassa füléig a gyűlölt hangsort. Máris együtt énekel Frank Sinatrával, a partvis a táncpartnere. Élvezi a káoszt maga körül. Közben a faliórára téved a tekintete. Mindjárt fél öt. Imrének muszáj lesz eldöntenie, barátja-e a férfinak, vagy csupán a pszichiátere; mert ez a bezsongott elmebeteg ma, miután lezúdította gyomrába méregerős feketéjét, okvetlenül el fogja kérni a New York kulcsát a séftől. Azzal a kezében szalad majd a megye névadójaként számon tartott folyóig, hogy a fémdarabot vízbe vethesse, akár egykoron Molnár Ferenc, s a kávéházban örök otthonra leljen.

58

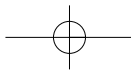
Sinatra hangja recseg a karcolásoknál, a férfi pedig nem hallja, hogy tengerimalacai sivítanak az éhségtől, pont, mint egy mentőautó szirénája.

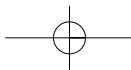
Elutazni önmagunkhoz

Nem ülhetél a tükör mellé. A patinás kávéház felszolgálója udvariasan, de határozottan közölte veled, hogy az az asztal egy nagyon kedves törzsvendégüknek van fenntartva. Szánalmas és megalázó lett volna, ha könnyögre fogod.

Idefelé jövet a Váci utca kirakataiban megcsodáltad az érettségi tablókat. Az öregedés legbiztosabb jele, hogy a fényképeken szereplő nebulók közül senkit sem ismersz, ellenben a tanárok, főleg az idősebb tanárok között felbukkanhatnak egykori cimborák. Különben is az onkológiáról jössz. Szeretted volna, hogy a százéves tükör szívja magába látványodat. Megigazgatnád magadon az öltönyt, amelyet a diagnózis felállítása után vásároltál egy kiárusításon. Aznap vettél egy tengerimalacot is a kislányodnak; kikötötted az állatkereskedőnek, hogy öreg legyen az állat. Szokja a gyerek a gyászt. Ha mégis elpatkolnál, ne érje váratlanul a veszteség.

Amikor te voltál gyerek, apád öngyilkosságát érdekes eseménynek fogtad fel. Függett a kötélén, testét himbálta a lichthofból beszökő huzat. Es te értetlenül néztél a nagymamára, mert apád arcán ott csillogott az ak-

koriban divatos Lennon-szemüveg. Egy rövidlátó megpillanthatja-e Istent, kérdeztél volna a mamától. Apád kigúvadt szemei azonban olyan csodálkozást tükröztek, hogy magad is érezted a hangyáktól nyüzsgő spájzban, a befőttesüvegek között a füledt szakralitást.

Égész életedben erre a betegségre készültél. Belekortyolsz a kávédba. A szomszéd asztalnál angol fiatalok hahotáznak, kimondhatod hangosan a betegség nevét, mintha a pincértől rendelnéd meg a sorsodat. Hangod belevész a ricsajba. Néma gyilkosként is emlegetik a kórt, mert a kezdeti stádiumban nincsenek specifikus tünetei.

Amikor költekezni kezdtél, feleséged dühös lett. Azt hitte, feladtad, és égeted magad mögött a hidakat. Csak akkor láttad ennél is dühösebbnek, amikor megjegyezted neki, hogy a daganatos betegségek járványként terjednek azok között, akik hisznek a mennyországban. A rák nem fertőző, fújt rád dühösen az asszony. Mindannyian meg akartunk halni, mosolyogtál vissza rá. De nem részletezted, kiket értesz többes szám első személy alatt.

Először egy Volvo márkájú gépkocsit vásároltál, amely biztonsági karrosszériával és légszákokkal rendelkezik. Aztán szén-monoxid-detektort. Legyen látszata annak, hogy élni akarsz. Felmondtad az életbiztosítást, mint aki egyáltalán nem számít arra, hogy meghal. Otthon maradsz vasárnaponként. Nejed a gyereket felöltözteti, mielőtt kötelességtudóan elmennek misére. Te a fotelban ülsz egy doboz sörrel a kezdedben, és kislányodra mosolyogsz, aki értetlenül pislog rád. Amint magadra maradsz az elcsöndesedett lakásban, arra gondolsz, hogy magad is csupán bútor-darab vagy itthon. Vagy inkább voltál. Nagyot húzol a sörből, és hihetetlennek tűnik fel előtted, hogy neked is egy vizuális kapcsolat volt az élet-céled. Boldogító istenlátás, mondta már nagymamád is. Ő erőltette később a házasságodat. Kimész a garázsba, s a mindenféle régi kacat közül előkeresed apád Lennon-szemüvegét. Forगतod a kezdedben tanácsalannul. Nem engedi a kegyelet, hogy felpróbáld.

Mindannyian meg akartunk halni, mondd ki most a kávéházi asztalnál. Zakód belső zsebében bankjegyköteg. Sok-sok éven át fizetted az életbiztosítást. Most pedig halálad árát kávéra költöd. Azért akartál a tükör mellé ülni, hogy belenézhess. Isten képmása vagy a szentírás szerint. A tükörben is Őt látod. Nem szükségeltetik ahhoz elhalálozni.

A műtétbe beleegyezel. A kemoterápiát vissza fogod utasítani. Elegendő a gyógyuláshoz, hogy sejtjeidet járja át az életigenlés. Már hallod is képzeletben feleséged hitetlen sivalkodását. Az asszony irodalmat tanít egy gimnáziumban, a saját nyelvén kell majd megszólítani. A kávéscsésze mellett ott fekszik az asztallapon a közkönyvtárból kikölcsönzött verseskötet. Már kiválasztottad az idézetet, amely nejedet le fogja fegyverezni.

Megérkezett a nagyon kedves törzsvendég. Helyet foglal, és ügyet sem vet a tükörben önmagára. Mészáros úr kávéját rendeli, amelyet filteren nyomnak át a zaccot eltávolítandó. Még véletlenül se következtethessen jövőjére a zacc rajzolatából. Nem próbálsz kitalálni az életét, és tekintet sem keresed. Jó volna jegyet szereznél és elutazni önmagunkhoz, olvasod hangosan a kötetből. Az angol fiatalok melletted felnyerítenek, és nevetésük mintha az idézetnek szólna.

